

Prodej podniku podle nového civilního kodexu

Jak známo, nahradí nový občanský zákoník[1], který má nabýt účinnosti 1. ledna 2014, mimo jiné i tu část obchodního zákoníku, upravující obchodní závazkové vztahy, jinými slovy, smlouvy uzavírané v obchodním styku. Jednou z takových smluv, se kterou se pravděpodobně setkala většina právníků, praktikujících obchodní právo, je smlouva o prodeji podniku[2].

Pojem „smlouva o prodeji podniku“ či „prodej podniku“ bychom však v novém kodexu hledali marně. Ustanovení upravující tento smluvní typ najdeme v zákoníku zařazená v části čtvrté, hlavě II, oddílu 2, pododdílu 6[3]. Poněkud překvapivé je snad to, že oproti dosavadní úpravě je nová úprava, alespoň co do počtu paragrafů, kratší než ta stávající, což je v novém kodexu spíše výjimkou.

Jak již vyplývá z názvu příslušného pododdílu („zvláštní ustanovení o koupi závodu“), nezbude než opustit zaběhnutou terminologii a navýknout si na tu nově zavedenou. Podnik již tedy nebude podnikem, nýbrž závodem (přesněji „obchodním závodem“, neboť pojem „závod“ je jeho legislativní zkratka), kterým se podle zákoníku[4] rozumí „organizovaný soubor jmění, který podnikatel vytvořil a který z jeho vůle slouží k provozování jeho činnosti; má se za to, že závod tvoří vše, co zpravidla slouží k jeho provozu.“

Hlavní body nové právní úpravy prodeje podniku (závodu) pak lze, zejména s přihlédnutím ke změnám oproti úpravě současné, shrnout následovně:

- předmět smlouvy: koupí závodu nabývá kupující vše, co k závodu jako celku náleží; o koupi závodu se přitom jedná i v případě, že strany z koupě jednotlivou položku vyloučí, aniž tím celek ztrácí vlastnost závodu[5]; zjevně se tedy bez dalšího neuplatní závěr obsažený ve starší judikatuře, podle kterého nelze z prodeje podniku platně vyjmout některé závazky s podnikem související[6]; předmětem smlouvy může být i nadále také pouze část závodu tvořící samostatnou organizační složku[7];
- přechod pohledávek a dluhů: koupí závodu se kupující stává věřitelem pohledávek a dlužníkem dluhů, které k závodu náleží;

z dluhů však kupující přejímá jen ty, o jejichž existenci věděl nebo ji alespoň musel rozumně předpokládat; prodávající ručí za splnění dluhu, neudělil-li věřitel souhlas s převzetím dluhu kupujícím (nabytí pohledávek kupujícím se jinak řídí ustanoveními o postoupení pohledávek)[8]; úprava přechodu pohledávek a závazků (dluhů) se tak částečně odlišuje od úpravy stávající, když na jedné straně vyžaduje k převzetí dluhů kupujícím jeho vědomost, či alespoň „kvalifikovanou nevědomost“, a na druhé straně podmiňuje ručení prodávajícího tím, že věřitel neudělil s převzetím dluhu souhlas (aniž by se samozřejmě takový souhlas obecně vyžadoval);

- notifikační povinnost: prodávající oznámí bez zbytečného odkladu svým věřitelům a dlužníkům, jejichž pohledávky a dluhy kupující koupí závodu nabyt, že závod prodal a komu[9]; i zde dochází ke změně, neboť podle současného znění obchodního zákoníku mají notifikační povinnost obě strany smlouvy: kupující ve vztahu k věřitelům prodávajícího a prodávající ve vztahu ke svým dlužníkům;
- odporovatelnost: úprava tzv. odporovatelnosti prodeje závodu věřiteli prodávajícího doznala také určitých změn: věřitel prodávajícího, kterému se prodejem závodu zhorší dobytost pohledávky, má právo domáhat se, aby soud rozhodl, že prodej závodu je vůči němu neúčinný pouze v případě, že s prodejem závodu nesouhlasil; věřitel musí toto své právo uplatnit v prekluzivní lhůtě jednoho měsíce ode dne, kdy se o prodeji dozvěděl, nejpozději však do tří let ode dne účinnosti smlouvy[10];
- pracovněprávní vztahy: koupě závodu se považuje za převod činnosti zaměstnavatele[11], což bude mít, stejně jako dosud, za následek přechod práv a povinností z pracovněprávních vztahů na kupujícího[12];
- přechod vlastnického práva: je-li kupující zapsán ve veřejném rejstříku, nabývá vlastnické právo k závodu jako celku zveřejněním údaje, že uložil doklad o koupi závodu do sbírky listin; není-li kupující do veřejného rejstříku zapsán, nabývá vlastnické právo k závodu jako celku účinností smlouvy[13]; na rozdíl od současného stavu, kdy kupující – typicky podnikatel zapsaný v obchodním rejstříku – nabývá vlastnické právo k věcem tvořícím pod-

nik (s výjimkou nemovitostí) účinností smlouvy o prodeji podniku, se tak nabytí vlastnického práva u takového kupujícího posune k okamžiku zveřejnění údaje v Obchodním věstníku o uložení dokladu o koupi závodu, tj. zřejmě příslušné kupní smlouvy, do sbírky listin.

Závěrem lze dodat, že dispozice se závodem budou podle nového zákona o obchodních korporacích[14] i nadále podléhat souhlasu valné hromady obchodní společnosti resp. členské schůze družstva; bude-li však převáděna pouze část závodu, bude takový souhlas nezbytný pouze v případě převodu části závodu, která by znamenala „podstatnou změnu dosavadní struktury závodu nebo podstatnou změnu v předmětu podnikání nebo činnosti společnosti či družstva.“[15] ●

Mgr. Petr Dvořák,
advokát

VEJMEJKA & WUNSCH
ADVOKÁTI ATTORNEYS AT LAW RECHTSANWÄLTE

Vejmelka & Wunsch s. r. o.

- [1] Zákoník byl publikován ve Sbírce zákonů pod č. 89/2012 Sb.
- [2] Nyní upravená zejména v ustanoveních § 476 až § 488a obchodního zákoníku.
- [3] Úprava je obsažena v § 2175 až § 2183 nového občanského zákoníku, v oddílu týkajícím se koupě.
- [4] Srov. § 502 nového občanského zákoníku.
- [5] Srov. § 2175 odst. 1 nového občanského zákoníku.
- [6] Srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 1994, publikované v časopise Právo a podnikání č. 4/1995.
- [7] Srov. § 2183 nového občanského zákoníku.
- [8] Srov. § 2177 odst. 1 nového občanského zákoníku.
- [9] Srov. § 2177 odst. 2 nového občanského zákoníku.
- [10] Srov. § 2181 nového občanského zákoníku.
- [11] Srov. § 2175 odst. 2 nového občanského zákoníku.
- [12] Srov. § 338 zákoníku práce.
- [13] Srov. § 2180 odst. 1 a 2 nového obchodního zákoníku.
- [14] Zákon o obchodních korporacích byl publikován ve Sbírce zákonů pod č. 90/2012 Sb. a má stejný jako nový občanský zákoník nabýt účinnosti 1. ledna 2014.
- [15] Srov. § 190 odst. 2 písm. i), § 421 odst. 2 písm. m) a § 656 písm. m) zákona o obchodních korporacích.